

Yttrande över motion 2003:77 om utjämningsystemets effekter på tillväxten och utvecklingsfrågorna i Stockholmsregionen

ÄRENDET

Landstingsstyrelsens förvaltnings yttrande över motion 2003:77 om utjämningsystemets effekter på tillväxten och utvecklingsfrågorna i Stockholmsregionen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt landstingsstyrelsen att undersöka möjligheterna att uppdra åt forskningsinstitution att studera skatteutjämningsystemets effekter på tillväxt mm i Stockholmsregionen.

INLEDNING

Motionärerna anser att ”skatteutjämningsystemet borde vara tillväxtfrämjande men att så dock inte är fallet”. Motionen om utjämningsystemets effekter på tillväxten och utvecklingsfrågorna i Stockholmsregionen belyser flera intressanta och viktiga frågeställningar inom ramen för utjämning och ekonomisk utveckling. Framför allt belyses frågor om hur utjämningsystemet påverkar regionens ekonomiska utveckling.

I både det nuvarande utjämningsystemet och i regeringens proposition till ny utjämning är huvudsyftet detsamma; att ge alla kommuner respektive landsting likvärdiga förutsättningar att hantera sina uppdrag. Efter utjämning ska de ekonomiska förutsättningarna i stort sett vara desamma oavsett invånarnas inkomster, ålder och hälsa. Skillnader i service, effektivitet och ambitionsnivå ska återspegla sig i olika kommunalskatter. Regeringens proposition innebär precis som i dagens system en relativt långtgående utjämning av skillnader i beskattningsbar inkomst och av strukturella kostnadsskillnader. Inom ramen för kostnadsutjämningsen är syftet inte att utjämna skillnader i prissättning på olika regionala och lokala marknader, trots att sådana prisskillnader naturligtvis påverkar kostnadsläget för de enskilda landstingen och kommunerna.

Det framgår i utjämningskommitténs förslag och i regeringens proposition att kostnadsutjämningsen inte heller ska ingå i finansieringen av tillväxtpolitiken, varken den statliga, regionala eller lokala. Det är regeringen som har huvudansvaret för finansieringen av den svenska tillväxtpolitiken.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Den internationella och nationella konjunkturen får av naturliga skäl ett stort genomslag på den regionala utvecklingen i Sverige. Det finns också tydliga regionala skillnader beroende på att näringslivsstrukturen skiljer sig åt mellan olika delar av landet. Exempelvis har de senaste fyra årens nedgång inom telekom- och IT-industrin fått ett mycket stort genomslag på utvecklingen i Mälardalen och i synnerhet i Stockholmsområdet. Stockholm och Mälardalen uppvisade en ekonomisk tillväxt omkring 4,5 procent per år under perioden 1994-2000 vilket klart översteg rikets tillväxt på 3,5 procent per år. Efter 2002 är huvudstadsregionens ekonomiska utveckling klart sämre än rikets.

Frågan som ställs i motionen är om skatteutjämningen mellan landsting och kommuner har påverkat eller påverkar regionens ekonomiska utveckling negativt. När nedgången kom år 2000 drabbades Stockholmsregionen hårdare än övriga regioner i Sverige. Bakgrunden är att Stockholmsregionen är centrum för telekom- och IT-industrin som drabbades av det hårdaste bakslaget i konjunkturedgången. Det är också i hög grad utvecklingen inom finanssektorn och andra privata tjänstenäringsområden som ligger bakom den konjunkturedgång som huvudstadsregionen nu går igenom. Lågkonjunkturen har även påverkat regionens skatteintäkter negativt vilket har påverkat ekonomin till Stockholms läns landsting och kommunerna i regionen.

Det kommunala skatteutjämningsystemet innebär idag att landstinget och Stockholmskommunerna är nettobidragsgivare till övriga landets kommuner och landsting. Som framgår av tabellen nedan har Stockholms läns landstings kostnad för inkomst- och kostnadsutjämningen inklusive generellt statsbidrag mer än fördubblats mellan 2000 och 2004 till 3,6 miljarder kronor. Samtidigt betalade Stockholmsregionen totalt år 2004 ca 6,4 miljarder kronor i avgift till nuvarande inkomstutjämningen, inklusive generellt statsbidrag.

i mkr.	2000	2001	2002	2003	2004
Summa inkomst- och kostnadsutjämning	-2 194	-3 101	-4 398	-5 379	-5 361
Generellt statsbidrag	3 836	3 951	3 976	2 048	1 747
Summa	1 642	850	-422	-3 331	-3 614

Ställs regionens kostnader för utjämningsystemet inklusive generellt statsbidrag mot den totala lönesumman på ca 280 miljarder kronor 2003 motsvarar detta ca 2,3 procent av lönesumman. En sådan stor indragning bidrar i det kortare perspektivet direkt till en negativ effekt på regionens ekonomiska tillväxt och detta är en av flera bidragande orsaker till konjunkturen i storstadsregionen. En sådan omfördelning av resurser leder även till en omfördelning av tillväxten. Om ett antagande görs att utjämningsystemet upphör att gälla medför det ett kapital tillskott på ca 6,4 miljarder kronor för Stockholmsregionen. Om hela summan exempelvis används till att sänka den länsvisa och de kommunala skattesatserna medför det på kort sikt en positiv effekt på regionens ekonomiska utveckling, allt annat lika. På lång sikt kan däremot staten bli tvungen till att finansiera landsting och kommuner som skulle få stora underskott genom att införa nya avgifter, skatter och/eller höja befintliga avgifter och skatter. Hur staten agerar har alltså stor påverkan på

hur en sänkning av exempelvis skattesatsen på grund av reducerad/ingen kostnad för utjämning slår på regionens ekonomiska utveckling.

Skatteutjämningssystemet, dess utformning och konsekvenser är en fråga som med stor sannolikhet också fortsättningsvis kommer att vara omstridd och därmed debatterad. I den debatten är det viktigt att landstinget deltar. En studie med den inriktning som motionärerna föreslår kan tillföra värdefull kunskap. Det bör undersökas om ett uppdrag med denna inriktning bör ges till någon forskningsinstitution.

Sören Olofsson